T084 TKL 2 (21) 1509 Luận Đại Trí Độ-Giải Thích Phẩm 4-Vãng Sanh P3

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 40

LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ QUYEÅN 40

GIAÛI THÍCH PHAÅM BOÁN: VAÕNG SANH Phaàn 3

KINH: Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät raèng, baïch Theá Toân! Boà-taùt ma-ha- taùt ñöôïc maét phaùp thanh tònh theá naøo? Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: Boà-taùt ma-ha-taùt duøng maét phaùp bieát ngöôøi aáy tu theo loøng tin (tuøy tín haønh) ngöôøi aáy tu theo söï hieåu phaùp (tuøy phaùp haønh), ngöôøi aáy tu voâ töôùng, ngöôøi aáy tu moân khoâng giaûi thoaùt, ngöôøi aáy tu moân voâ töôùng giaûi thoaùt, ngöôøi aáy tu moân voâ taùc giaûi thoaùt, ñöôïc naêm caên (tín, taán, nieäm, ñònh, tueä) ñöôïc naêm caên neân ñöôïc voâ giaùn tam-muoäi, ñöôïc voâ giaùn tam-muoäi neân ñöôïc trí giaûi thoaùt; ñöôïc trí giaûi thoaùt neân döùt ba kieát laø höõu thaân kieán, nghi, giôùi caám thuû. Ngöôøi aáy goïi laø Tu-ñaø- hoaøn. Ngöôøi aáy ñöôïc tö duy ñaïo, laøm moûng daâm, noä, si seõ ñöôïc Tö-ñaø- haøm. Taêng taán tö duy ñaïo, döùt daâm, noä, si, seõ ñöôïc A-na-haøm. Taêng taán tö duy ñaïo, döùt oâ nhieãm thuoäc coõi Saéc, oâ nhieãm thuoäc coõi Voâ saéc, döùt voâ minh, kieâu maïn, traïo hoái, ñöôïc A-la-haùn. Ngöôøi aáy tu moân khoâng, voâ töôùng, voâ taùc giaûi thoaùt, ñöôïc naêm caên; ñöôïc naêm caên neân ñöôïc voâ giaùn tam-muoäi; ñöôïc voâ giaùn tam-muoäi neân ñöôïc trí giaûi thoaùt; ñöôïc trí giaûi thoaùt neân bieát taäp phaùp ñeàu laø dieät phaùp, thaønh Bích-chi Phaät; aáy laø Boà-taùt ma-ha-taùt ñöôïc maét phaùp thanh tònh. Laïi nöõa, Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt bieát Boà-taùt aáy khi môùi phaùt taâm tu Thí Ba-la-maät, cho ñeán tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät, thaønh töïu tín caên, tinh taán caên, thieän caên thuaàn haäu, duøng löïc phöông tieän vì chuùng sanh maø thoï thaân, hoaëc sanh vaøo doøng Saùt-ñeá-lôïi, hoaëc sanh vaøo doøng Baø-la- moân, hoaëc sanh vaøo nhaø Ñaïi cö só, hoaëc sanh vaøo trôøi Töù thieân vöông,

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 40 309

cho ñeán coõi Tha-hoùa-töï-taïi. Boà-taùt aáy ôû trong ñoù thaønh töïu chuùng sanh, theo choã hoï öa thích caáp thí cho, cuõng laøm tònh Phaät quoác ñoä, gaëp chö Phaät,

cuùng döôøng cung kính, toân troïng taùn thaùn, cho ñeán khi ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc cuõng khoâng ñoïa vaøo ñòa vò Thanh vaên, Bích-chi Phaät; aáy laø Boà-taùt ma-ha-taùt ñöôïc maét Phaùp thanh tònh. Laïi nöõa, Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt bieát Boà-taùt aáy thoái chuyeån ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, bieát Boà-taùt aáy khoâng thoái chuyeån ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; bieát Boà-taùt aáy ñöôïc thoï kyù Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, bieát Boà-taùt aáy chöa ñöôïc thoï kyù Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; bieát Boà-taùt aáy ñeán ñòa vò baát thoái chuyeån, bieát Boà-taùt aáy chöa ñeán ñòa vò baát thoái chuyeån; bieát Boà-taùt aáy ñaày ñuû thaàn thoâng, bieát Boà-taùt aáy chöa ñaày ñuû thaàn thoâng, bieát Boà-taùt aáy ñaõ ñaày ñuû thaàn thoâng bay ñeán möôøi phöông haèng haø sa theá giôùi, thaáy chö Phaät cuùng döôøng cung kính, toân troïng, taùn thaùn, bieát Boà-taùt aáy chöa ñöôïc thaàn thoâng, seõ ñöôïc thaàn thoâng; bieát Boà-taùt aáy seõ tònh Phaät ñoä, khoâng tònh Phaät ñoä; bieát Boà-taùt aáy thaønh töïu chuùng sanh, chöa thaønh töïu chuùng sanh; bieát Boà-taùt aáy ñöôïc chö Phaät khen ngöôøi, khoâng khen ngôïi; bieát Boà-taùt aáy thaân caän chö Phaät, khoâng thaân caän chö Phaät; bieát Boà-taùt aáy thoï maïng coù löôïng, thoï maïng voâ löôïng; bieát Boà-taùt aáy khi thaønh Phaät, chuùng Tyø-kheo coù löôïng, chuùng Tyø-kheo voâ löôïng. Bieát Boà-taùt aáy khi thaønh Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, laáy Boà-taùt laøm Taêng chuùng, khoâng laáy Boà-taùt laøm Taêng chuùng; bieát Boà-taùt aáy seõ tu khoå haïnh khoù haønh, khoâng tu khoå haïnh khoù haønh; bieát Boà-taùt aáy moät ñôøi boå xöù, chöa moät ñôøi boå xöù. Bieát Boà-taùt aáy thoï thaân toái haäu, chöa thoï thaân toái haäu; bieát Boà-taùt aáy ngoài ñöôïc ñaïo traøng, khoâng ngoài ñöôïc ñaïo traøng; bieát Boà-taùt aáy coù ma phaù, khoâng ma phaù. Nhö vaäy, naøy Xaù-lôïi-phaát! AÁy laø Boà-taùt ma-ha-taùt ñöôïc maét Phaùp thanh tònh. LUAÄN: Boà-taùt ma-ha-taùt khi môùi phaùt taâm, laáy maét thòt thaáy theá giôùi chuùng sanh, chòu caùc khoå hoaïn, taâm sanh thöông xoùt, neân hoïc caùc thieàn ñònh, tu ñöôïc naêm thoâng, laïi laáy maét trôøi thaáy khaép chuùng sanh trong saùu ñöôøng, chòu caùc thöù thaân khoå, taâm khoå, caøng theâm thöông xoùt, neân caàu maét tueä ñeå teá ñoä. Ñöôïc maét tueä roài thaáy chuùng sanh taâm töôûng khoâng ñoàng nhau, laøm sao khieán chuùng sanh ngoä ñöôïc thaät phaùp, neân caàu maét phaùp, daãn ñaïo chuùng sanh vaøo trong phaùp, neân goïi laø maét phaùp. Nghóa laø bieát ngöôøi aáy tu theo loøng tin, ngöôøi aáy tu theo söï hieåu phaùp, baét ñaàu vaøo ñaïo voâ laäu. Ngöôøi ñoän caên laø ngöôøi tu theo loøng tin, ngöôøi naøy ban ñaàu nöông

söùc tin maø ñaéc ñaïo, aáy goïi laø tuøy tín haønh. Ngöôøi lôïi caên laø ngöôøi tu theo söï hieåu phaùp, ngöôøi naøy do phaân bieät caùc phaùp maø ñaéc ñaïo aáy, aáy goïi laø tuøy phaùp haønh. Hai haïng ngöôøi naøy, ñoái vôùi möôøi laêm taâm (khoå phaùp nhaãn, khoå phaùp trí... cho ñeán ñaïo loaïi nhaãn, ñaïo loaïi trí – ND) goïi laø voâ töôùng haønh, quaù ñaây trôû ñi hoaëc goïi Tu-ñaø-hoaøn, hoaëc goïi Tö-ñaø-haøm, hoaëc goïi A- na-haøm. Möôøi laêm taâm ñi qua raát mau khoâng theå thuû ñöôïc töôùng noù, neân goïi laø voâ töôùng. Coù ngöôøi töø voâ thæ laïi ñaây,

taùnh thöôøng chaát tröïc, öa thích söï thaät; coù ngöôøi öa haïnh xaû lìa, coù ngöôøi ñôøi ñôøi thöôøng öa thieän tòch. Ngöôøi öa söï thaät, thì duøng moân Khoâng giaûi thoaùt maø ñaéc ñaïo, vì trong caùc thöù thaät, Khoâng laø thaät ñeä nhaát. Ngöôøi öa haïnh xaû lìa thì tu moân Voâ taùc giaûi thoaùt maø ñaéc ñaïo. Ngöôøi öa thieän tòch thì tu moân Voâ töôùng giaûi thoaùt maø ñaéc ñaïo. Hoûi: Côù sao noùi ñöôïc naêm caên (tín, taán, nieäm, ñònh, tueä)? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi: Heát thaûy thaùnh ñaïo, goïi laø naêm caên. Naêm caên thaønh laäp taùm caên (naêm caên vaø ba caên voâ laäu laø: vò tri ñöông, dó tri, cuï tri caên - ND) tuy ñeàu laø thieän maø ba voâ laäu caên khoâng coù rieâng khaùc, vì vaäy chæ noùi naêm caên. Tam-muoäi töông öng luùc thuû chöùng quaû, goïi laø voâ giaùn tam-muoäi. Ñöôïc tam-muoäi aáy roài, ñöôïc trí giaûi thoaùt. Laáy trí giaûi thoaùt aáy döùt ba kieát, ñöôïc chöùng quaû. Coù thaân kieán: ÔÛ trong naêm thoï uaån thaáy coù ngaõ, ngaõ sôû. Nghi: Khoâng tin Tam baûo vaø lyù Töù ñeá. Giôùi caám thuû: Chaáp thuû phaùp cuûa chín möôi saùu thöù ngoaïi ñaïo, hy voïng giaûi thoaùt khoå. Hoûi: Thaáy lyù Töù ñeá döùt möôøi kieát ñöôïc quaû Tu-ñaø-hoaøn, côù sao ñaây chæ noùi döùt ba kieát, khoâng noùi baûy kieát kia? Ñaùp: Neáu noùi coù kieán laø ñaõ noùi heát thaûy kieán kieát. Nhö trong Kinh noùi coù kieán laø coäi goác cuûa saùu möôi hai kieán. Neáu ngöôøi chaáp ngaõ, laïi suy nghó ngaõ laø thöôøng hay voâ thöôøng? Neáu baûo voâ thöôøng thì ñoïa vaøo ñoaïn dieät kieán, roài sanh taø kieán, cho laø khoâng coù toäi phöôùc. Neáu baûo laø thöôøng, thì ñoïa vaøo thöôøng kieán, sanh giôùi caám thuû, chaáp noù ñeå hy voïng ñaéc ñaïo, hoaëc tu ñeå ñöôïc caùi vui phöôùc ñöùc ñôøi sau. Muoán ñöôïc hai vieäc aáy neân thuû giôùi. Vì caàu nhaân duyeân khoå vui neân baûo laø do trôøi laøm, laïi sanh ra kieán thuû. Neáu noùi coù thaân kieán laø ñaõ bao goàm hai kieán laø bieân kieán vaø taø kieán. Neáu noùi giôùi caám thuû, laø ñaõ noùi kieán thuû. Coøn boán kieát kia vì chöa nhoå goác, neân khoâng noùi. Möôøi kieát naøy do nôi boán ñeá ôû trong ba coõi ñeå

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 40 311

döùt tröø, neân phaân bieät coù taùm möôi taùm söû. Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán Bích-chi Phaät, phaân bieät thaønh Thanh vaên vaø Bích-chi Phaät ñaïo, nhö tröôùc noùi. Maét phaùp cuûa Boà-taùt coù hai: 1. Phaân bieät bieát moân phöông tieän ñaéc ñaïo cuûa Thanh vaên, Bích-chi Phaät. 2. Phaân bieät bieát moân phöông tieän ñaéc ñaïo cuûa Boà-taùt. Phaùp Thanh vaên, Bích-chi Phaät tröôùc ñaõ noùi ôû nhieàu nôi. Nay seõ phaân bieät phaùp cuûa Boà-taùt. Neáu Boà-taùt bieát Boà-taùt aáy thöïc haønh saùu Ba- la-maät saâu xa, moûng caùc phieàn naõo, neân duøng tín caên, tinh taán caên vaø phöông tieän, vì ñoä chuùng sanh maø thoï thaân. Vò Boà-taùt nhuïc thaân sanh töû naøy, chöa ñöôïc phaùp taùnh thaàn thoâng phaùp thaân, neân khoâng noùi ba caên. Vì chöa lìa duïc, ñôøi nay thöïc haønh coâng ñöùc boá thí vôùi tín caên, tinh taán caên, neân ñôøi sau sanh vaøo doøng Saùt-lôïi, cho ñeán coõi trôøi Tha-hoùa-töï-taïi. Tröôùc bieát nhaân, sau bieát quaû. Laïi nöõa, Boà-taùt khoâng thoái chuyeån, laø nhö tröôùc noùi töôùng traïng khoâng thoái chuyeån, cuõng nhö trong phaåm khoâng thoái chuyeån ôû sau noùi. Traùi vôùi ñaây, goïi laø thoái chuyeån. Boà-taùt khoâng thoái chuyeån coù hai: 1. Thoï kyù. 2. Chöa thoï kyù. Nhö trong Thuû Laêng Nghieâm

Tam-muoäi noùi boán thöù thoï kyù. Ñaày ñuû thaàn thoâng: ÔÛ khaép möôøi phöông haèng haø sa theá giôùi, trong moät luùc coù theå bieán hoùa ra voâ löôïng thaân, cuùng döôøng chö Phaät vaø nghe phaùp, thuyeát phaùp ñoä chuùng sanh. Caùc vieäc aáy, töø Phaät khoâng ai coù ñöôïc, aáy laø thaân toái haäu. Boà-taùt traùi vôùi ñaây, goïi laø khoâng ñaày ñuû. Laïi nöõa, trong moãi töï ñòa, khoâng thieáu gì, goïi laø ñaày ñuû trong moãi töï ñòa chöa thaønh töïu, aáy laø khoâng ñaày ñuû. Ñöôïc thaàn thoâng coù hai: 1. Coù duøng. 2. Khoâng duøng. Chöa ñöôïc thaàn thoâng laø coù Boà-taùt môùi phaùt taâm neân chöa ñöôïc thaàn thoâng. Hoaëc vì chöa lìa duïc, vì taâm giaûi ñaõi, vì tu phaùp khaùc, aáy laø chöa ñöôïc. Traùi vôùi ñaây laø ñöôïc. Tònh Phaät ñoä, chöa tònh Phaät ñoä nhö tröôùc noùi. Thaønh töïu chuùng sanh coù hai: Coù ngöôøi tröôùc töï thaønh coâng ñöùc, sau môùi ñoä chuùng sanh; coù ngöôøi tröôùc thaønh töïu chuùng sanh, sau môùi töï thaønh coâng ñöùc. Nhö Phaät Baûo Hoa, khi saép vaøo Nieát-baøn quaùn taâm hai Boà-taùt Di-laëc vaø Thích-ca Vaên, thaáy Di-laëc Boà-taùt töï coâng ñöùc thaønh töïu maø ñeä töû chöa thaønh töïu, Thích-ca Vaên Boà-taùt thì ñeä töû thaønh töïu maø töï thaân chöa thaønh töïu. Thaønh cho nhieàu ngöôøi khoù, töï thaønh cho mình deã. Nghó nhö vaäy roài (Phaät Baûo Hoa) lieàn vaøo trong hang baùu cuûa nuùi Tuyeát, thaân phoùng haøo quang. Khi aáy Thích-ca Vaên Boà-taùt thaáy Phaät, nhieáp taâm

thanh tònh, moät chaân ñöùng luoân baûy ngaøy baûy ñeâm, duøng moät baøi keä taùn Phaät. Do nhaân duyeân aáy maø vöôït qua chín kieáp tu haønh. Nhö vaäy bieát ngöôøi thaønh töïu chuùng sanh, khoâng thaønh töïu chuùng sanh. Chö Phaät ngôïi khen nhö tröôùc ñaõ noùi, traùi vôùi ñoù goïi laø chaúng ngöôøi khen. Thaân caän chö Phaät, thoï maïng voâ löôïng, voâ löôïng Tyø-kheo taêng, thuaän Boà-taùt laøm Taêng: khoâng tu khoå haïnh, caùc nghóa naøy nhö ñaõ noùi ôû cuoái Phaåm töïa ñaàu. Moät ñôøi boå xöù laø, hoaëc do xem töôùng maø bieát, nhö Ñaïo só A-tö-ñaø xem töôùng Thaùi-töû maø bieát Ngaøi thaønh Phaät ngay ôû ñôøi naøy. Baø-la-moân Saèn-nhaõ-baø thaáy con nai söõa, bieát ngöôøi ngaøy nay thaønh Phaät neân aên. Nhö Boà-taùt Bieán-caùt. Boà-taùt Quaùn Theá AÂm, Boà-taùt Vaên-thuø-sö-lôïi..., thaáy caùc Boà-taùt aáy töôùng nhö chö Phaät, bieát seõ thaønh Phaät,... Ngoài ñaïo traøng laø, coù Boà-taùt thaáy choã Boà-taùt ñi, döôùi ñaát coù ñaát Kim-cang giöõ gìn Boà-taùt aáy. Laïi thaáy trôøi roàng quûy thaàn mang caùc thöù cuùng döôøng ñeán ñaïo traøng. Do nhöõng vieäc nhö vaäy, bieát ngoài ñaïo traøng. Coù ma laø, ñôøi tröôùc ngaên ngöôøi khaùc haønh ñaïo, vaø theo caùc caùch caàu Phaät ñaïo, khoâng öa thöïc haønh Töø bi, chæ öa thöïc haønh caùc phaùp khoâng, voâ töôùng...; do nhaân duyeân nhö vaäy neân coù ma phaù hoaïi. Hoûi: Côù sao Boà-taùt thaân cuoái cuøng coøn chòu baùo aùc nghieäp coù ma ñeán phaù? Ñaùp: Boà-taùt theo nhieàu cöûa vaøo Phaät ñaïo, hoaëc theo cöûa Töø bi, cöûa Tinh taán, Trí tueä maø vaøo Phaät ñaïo. Boà-taùt naøy theo cöûa Tinh taán, Trí tueä, khoâng haønh Bi taâm, öa haønh Tinh taán, Trí tueä; ví nhö ngöôøi sang, tuy coù nhieàu thöù aùo ñeïp, hoaëc coù khi maëc moät caùi, caùc caùi khaùc khoâng maëc. Boà- taùt cuõng nhö vaäy tu caùc haïnh ñeå caàu Phaät ñaïo, hoaëc tu Tinh taán, Trí tueä, döùt maát taâm Töø bi. Phaù ngöôøi

haønh ñaïo laø, vì taêng tröôûng maïn, neân caùc trôøi tröôøng thoï, ma quyû thaàn khoâng bieát Boà-taùt phöông tieän, thaáy laøm aùc haønh maø sao khoâng chòu khoå baùo, beøn sanh taø kieán chaáp ñoaïn dieät, neân Phaät thò hieän thoï baùo. Vì vaäy tuy khoâng coù nhaân duyeân toäi, khoâng coù ma thaät ñeán phaù, maø Phaät duøng phöông tieän thò hieän coù ma. Heát thaûy moân phöông tieän cuûa Thanh vaên, Bích-chi Phaät. Boà-taùt nhö vaäy, ñeå laøm cho chuùng sanh vaøo ñaïo, aáy goïi laø maét phaùp thanh tònh. KINH: Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät raèng: Baïch Theá Toân! Boà-taùt ma-ha- taùt ñöôïc maét Phaät thanh tònh theá naøo? Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: Coù Boà-taùt ma-ha-taùt taâm caàu Phaät ñaïo, thöù lôùp

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 40 313

vaøo Nhö Kim cang tam-muoäi, ñöôïc trí nhaát thieát chuûng. Baáy giôø thaønh töïu Möôøi löïc, Boán vieäc khoâng sôï, Boán trí voâ ngaïi, Möôøi taùm phaùp khoâng chung, Ñaïi töø Ñaïi bi. Boà-taùt ma-ha-taùt aáy duøng trí nhaát thieát chuûng, ñoái heát thaûy phaùp, khoâng phaùp gì khoâng thaáy, khoâng phaùp gì khoâng nghe, khoâng phaùp gì khoâng hay, khoâng phaùp gì khoâng bieát. Naøy Xaù-lôïi-phaát! AÁy laø Boà-taùt ma-ha-taùt khi ñaéc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, ñöôïc maét Phaät thanh tònh. Nhö vaäy Xaù lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt muoán ñöôïc Naêm maét thì neân hoïc Saùu Ba-la-maät. Vì sao? Naøy Xaù-lôïi-phaát! Vì trong Saùu Ba-la-maät aáy thu nhieáp heát thaûy thieän phaùp. Nhö phaùp Thanh vaên, phaùp Bích-chi Phaät, phaùp Boà-taùt, phaùp Phaät. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Neáu noùi chaéc thaät, caùi coù theå thu nhieáp taát caû thieän phaùp, chính laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Baùt-nhaõ Ba-la-maät coù theå sanh Naêm maét, Boà-taùt hoïc Naêm maét laø chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. LUAÄN: Boà-taùt truù trong Möôøi ñòa, ñaày ñuû Saùu Ba-la-maät, cho ñeán Trí nhaát thieát chuûng. Boà-taùt vaøo Nhö Kim-cang tam-muoäi, phaù caùc taäp khí phieàn naõo, lieàn ñöôïc voâ ngaïi giaûi thoaùt cuûa chö Phaät, lieàn sanh maét Phaät, ñoù laø Trí nhaát thieát chuûng, Möôøi löïc, Boán trí voâ ngaïi, cho ñeán Ñaïi töø Ñaïi bi caùc coâng ñöùc, aáy goïi laø maét Phaät. Hoûi: Trí tueä thaáy vaät, ñoù laø töôùng traïng cuûa maét, côù sao Ñaïi töø Ñaïi bi maø goïi laø maét? Ñaùp: Caùc coâng ñöùc ñeàu töông öng vôùi maét tueä, goïi chung laø maét. Laïi nöõa, taâm Töø bi coù ba: chuùng sanh duyeân, phaùp duyeân vaø voâ duyeân. Taâm töø cuûa ngöôøi phaøm phu duyeân chuùng sanh maø phaùt, taâm töø cuûa Thanh vaên, Bích-chi Phaät vaø Boà-taùt ban ñaàu duyeân chuùng sanh sau duyeân phaùp maø phaùt, taâm Töø cuûa chö Phaät kheùo tu “roát raùo khoâng” neân goïi laø voâ duyeân; theá neân töø bi cuõng goïi laø maét Phaät. Ñaõ noùi maét Phaät, nay noùi coâng duïng cuûa maét Phaät. Maét aáy khoâng phaùp gì khoâng thaáy, khoâng nghe, khoâng hay, khoâng bieát. Laïi nöõa, coù ngöôøi noùi Boà-taùt thaäp truï khoâng khaùc vôùi Phaät, nhö Boà- taùt Bieán-caùt, Vaên-thuø-sö-lôïi, Quaùn Theá aâm... ñaày ñuû coâng ñöùc, möôøi löïc nhö Phaät, maø vì roäng ñoä chuùng sanh neân khoâng laøm Phaät, cho neân sanh nghi. Vì vaäy neân noùi töôùng traïng cuûa maét Phaät laø ñoái vôùi möôøi phöông chuùng sanh vaø caùc phaùp, khoâng gì khoâng thaáy, khoâng gì khoâng nghe. Caùc Boà-taùt Bieán-caùt... ñoái vôùi caùc Boà-taùt khaùc thì lôùn, nhöng so vôùi Phaät

thì khoâng theå bieát khaép; nhö aùnh saùng maët traêng tuy lôùn, nhöùng ñoái vôùi maët

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 40 314

trôøi thì khoâng hieän. Hoûi: Töôùng traïng cuûa maét laø thaáy, côù sao noùi nghe? Ñaùp: Trí tueä cuûa chuùng sanh laø saùu caên phaùt sanh, bieát saùu traàn. Coù ngöôøi noùi: Phaät coù vieäc khoâng nghe, nhö ñoái vôùi kinh saùch ngoaïi ñaïo hoaëc coù vieäc Phaät khoâng nghe ñöôïc. Theá neân noùi trí tueä Phaät khoâng vieäc gì khoâng nghe. Laïi do nhó thöùc laøm nhaân duyeân sanh trí tueä, trí tueä bieát ñöôïc, noùi laø khoâng vieäc gì khoâng nghe. Hoûi: Vì sao coù caùi bieát cuûa ba thöùc hieäp laøm moät, coù caùi bieát cuûa ba thöùc taùch laøm ba? Maét goïi laø thaáy, tai goïi laø nghe, yù bieát goïi laø thöùc, coøn caùi bieát cuûa muõi, löôõi, thaân goïi laø giaùc? Ñaùp: Ba thöùc maét, tai, yù, giuùp ñaïo phaùp nhieàu, neân noùi taùch rieâng, coøn ba thöùc kia khoâng ñöôïc nhö vaäy neân noùi hôïp laïi. Vaø ba thöùc naøy chæ bieát vieäc theá gian, neân hôïp laøm moät, coøn ba thöùc maét, tai, yù bieát vieäc theá gian cuõng bieát vieäc xuaát theá gian, neân noùi taùch rieâng. Laïi nöõa, ba thöùc muõi, löôõi, thaân chæ duyeân phaùp voâ kyù, coøn ba thöùc maét, tai, yù hoaëc duyeân phaùp thieän hoaëc duyeân phaùp baát thieän, hoaëc duyeân phaùp voâ kyù. Laïi nöõa, ba thöùc laøm nhaân duyeân sanh ba thöøa: nhö maét thaáy Phaät vaø ñeä töû Phaät, tai nghe Phaùp, taâm suy löôøng, chaùnh öùc nieäm. Coù caùc sai bieät nhö vaäy, neân caùi bieát noùi saùu thöùc chia laøm boán. Trí nhaát thieát chuûng laø, nhö ngöôøi thaáy gaàn khoâng thaáy xa, thaáy ngoaøi khoâng thaáy trong, thaáy thoâ khoâng thaáy teá, thaáy ñoâng khoâng thaáy taây, thaáy ñaây khoâng thaáy kia, thaáy hoøa hôïp khoâng thaáy tan raõ, thaáy khi sanh khoâng thaáy khi dieät. Maét thòt thaáy, maét trôøi khoâng thaáy, vì ngöôøi phaøm phu nhaõn caên thaønh töïu maø chöa lìa duïc neân khoâng coù maét trôøi. Maét trôøi thaáy, maét tueä khoâng thaáy, vì ngöôøi phaøm phu ñöôïc Thieân nhaõn thoâng maø khoâng coù maét tueä. Maét tueä thaáy maét phaùp khoâng thaáy, vì haøng Thanh vaên chöa lìa duïc, khoâng bieát caùc phöông phaùp ñoä chuùng sanh, neân khoâng coù maét phaùp. Maét phaùp thaáy maét Phaät khoâng thaáy, vì Boà-taùt ñöôïc Ñaïo chuûng trí, bieát caùc phöông phaùp ñoä sanh maø chöa thaønh Phaät neân khoâng coù maét Phaät. Laïi nöõa, maét thòt maét trôøi thaáy, maét tueä, maét phaùp, maét Phaät khoâng thaáy, vì ngöôøi phaøm phu nhaõn caên thaønh töïu, ñöôïc Thieân nhaõn thoâng maø khoâng coù maét tueä, maét phaùp, maét Phaät. Maét thòt, maét tueä thaáy, maét phaùp, maét Phaät khoâng thaáy, vì haøng Thanh vaên nhaõn caên thaønh töïu maø khoâng bieát caùc phöông phaùp ñoä chuùng sanh neân khoâng coù maét phaùp, vì laø Thanh vaên neân khoâng coù maét Phaät. Maét thòt, maét phaùp thaáy maét Phaät khoâng

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 40 315

thaáy, vì môùi ñöôïc voâ sanh nhaãn, chöa thoï phaùp taùnh sanh thaân Boà-taùt, ñöôïc Ñaïo chuûng trí, vì chöa thaønh Phaät, neân khoâng coù maét Phaät. Maét trôøi, maét tueä thaáy maét phaùp, maét Phaät khoâng thaáy, vì ngöôøi Thanh vaên lìa duïc, ñöôïc Thieân nhaõn thoâng chaúng phaûi laø Boà-taùt, khoâng coù Ñaïo chuûng trí

neân khoâng coù maét phaùp, vì laø ngöôøi Thanh vaên neân khoâng coù maét Phaät. Maét trôøi, maét phaùp thaáy, maét Phaät khoâng thaáy, vì ñöôïc Boà-taùt thaàn thoâng, bieát caùc phöông phaùp ñoä chuùng sanh maø chöa thaønh Phaät neân khoâng coù maét Phaät. Maét tueä, maét phaùp thaáy, maét Phaät khoâng thaáy, vì Boà-taùt ñöôïc voâ sanh phaùp nhaãn, ñöôïc voâ sanh phaùp nhaãn roài, coù theå quaùn thaáy nhaân duyeân ñaéc ñaïo cuûa heát thaûy chuùng sanh, duøng caùc phöông phaùp maø ñoä thoaùt, song chöa thaønh Phaät, neân khoâng coù maét Phaät. Laïi nöõa, maét thòt, maét trôøi, maét tueä thaáy, maét phaùp, maét Phaät khoâøng thaáy. Vì haøng Thanh vaên nhaõn caên thaønh töïu ñöôïc Thieân nhaõn thoâng, maø khoâng Ñaïo chuûng trí, neân khoâng coù maét phaùp, vì laø Thanh vaên neân khoâng coù maét Phaät. Maét trôøi, maét tueä, maét phaùp thaáy, maét Phaät khoâng thaáy, vì phaùp taùnh sanh thaân Boà-taùt, ñuû saùu thaàn thoâng, duøng caùc phöông phaùp ñoä chuùng sanh, maø vì chöa thaønh Phaät neân khoâng coù maét Phaät. Laïi nöõa, maét thòt, maét trôøi, maét tueä, maét phaùp thaáy, maét Phaät khoâng thaáy, vì Boà-taùt môùi ñöôïc voâ sanh phaùp nhaãn, chöa boû nhuïc thaân, ñöôïc Boà-taùt thaàn thoâng, voâ sanh phaùp nhaãn, Ñaïo chuûng trí ñaày ñuû, maø vì chöa thaønh Phaät neân khoâng coù maét Phaät. Nhö vaäy khoâng theå goïi laø khoâng phaùp gì khoâng thaáy, khoâng nghe, khoâng hay, khoâng bieát. Neáu duøng maét Phaät xem caùc phaùp, aáy goïi laø khoâng coù gì khoâng thaáy, khoâng coù gì khoâng nghe, khoâng coù gì khoâng hay, khoâng coù gì khoâng bieát. Theo nghóa phaân bieät naêm traàn cuõng nhö vaäy. Caùc thieän phaùp cuûa ba thöøa laø nhaân duyeân ñöôïc naêm maét. Caùc thieän phaùp thu nhieáp vaøo Saùu Ba-la-maät. Saùu Ba-la-maät laáy Baùt-nhaõ Ba-la-maät laøm goác. Vì vaäy noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät sanh ra Naêm maét. Boà-taùt daàn daàn hoïc Naêm maét aáy, khoâng laâu seõ laøm Phaät. KINH: Naøy Xaù-lôïi-phaát! Coù Boà-taùt ma-ha-taùt, khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, tu Thaàn thoâng Ba-la-maät. Duøng thaàn thoâng Ba-la-maät aáy, ñöôïc caùc vieäc nhö yù: rung ñoäng ñaïi ñòa, bieán moät thaân laøm voâ soá thaân, voâ soá thaân laøm moät thaân, aån hieän töï taïi, ñi qua nuùi vaùch caây coái voâ ngaïi nhö ñi giöõa khoâng, ñi treân nöôùc nhö ñi treân ñaát, bay treân khoâng nhö chim, ra vaøo trong ñaát nhö ra vaøo trong nöôùc, thaân tuoân khoùi löûa nhö ñoáng löûa lôùn, trong thaân ra nöôùc nhö nöôùc chaûy töø nuùi Tuyeát. Maët trôøi maët traêng,

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 40 316

cho ñeán Phaïm thieân oai ñöùc khoù ñöông, maø coù theå sôø naém, cho ñeán Phaïm thieân, thaân ñöôïc töï taïi, cuõng khoâng ñaém tröôùc thaàn thoâng nhö yù nhö vaäy. Vieäc thaàn thoâng vaø thaân ta ñeàu khoâng theå coù ñöôïc, vì töï taùnh khoâng, töï taùnh ly, töï taùnh voâ sanh, khoâng nghó raèng: Ta ñöôïc thaàn thoâng nhö yù, ngoaïi tröø vì taâm Taùt-baø-nhaõ. Nhö vaäy, Xaù lôïi-phaát! AÁy laø Boà-taùt ma-ha-taùt khi haønh Baùt-nhaõ Ba- la-maät, ñöôïc trí chöùng Nhö yù thoâng. Laïi, Boà-taùt aáy laáy tai trôøi trong saïch hôn tai ngöôøi, nghe hai thöù tieáng: tieáng trôøi tieáng ngöôøi, cuõng khoâng ñaém tröôùc thaàn thoâng Thieân nhó aáy. Thieân nhó, tieáng vaø thaân ta ñeàu khoâng theå coù ñöôïc. Vì töï taùnh khoâng, töï taùnh ly, töï taùnh voâ sanh. Khoâng nghó raèng: Ta coù tai trôøi aáy, ngoaïi tröø vì taâm Taùt-baø-nhaõ. Nhö

vaäy, Xaù-lôïi-phaát! AÁy laø Boà-taùt ma-ha-taùt, khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, ñöôïc trí chöùng Thieân nhó thoâng. Boà-taùt aáy nhö thaät bieát taâm caùc chuùng sanh khaùc hoaëc coù taâm duïc nhö thaät bieát taâm duïc; taâm lìa duïc nhö thaät bieát taâm lìa duïc; taâm saân nhö thaät bieát taâm saân; taâm lìa saân nhö thaät bieát taâm lìa saân; taâm si nhö thaät bieát taâm si; taâm lìa si, nhö thaät bieát taâm lìa si; taâm khaùt aùi nhö thaät bieát taâm khaùt aùi, taâm khoâng khaùt aùi nhö thaät bieát taâm khoâng khaùt aùi; taâm coù thoï nhö thaät bieát taâm coù thoï; taâm khoâng thoï nhö thaät bieát taâm khoâng thoï; taâm thu nhieáp nhö thaät bieát taâm thu thieáp, taâm phaân taùn nhö thaät bieát taâm phaân taùn; taâm nhoû nhö thaät bieát taâm nhoû; taâm lôùn, nhö thaät bieát taâm lôùn; taâm ñònh nhö thaät bieát taâm ñònh; taâm loaïn nhö thaät bieát taâm loaïn; taâm giaûi thoaùt nhö thaät bieát taâm giaûi thoaùt; taâm khoâng giaûi thoaùt, nhö thaät bieát taâm khoâng giaûi thoaùt; taâm coù treân nhö thaät bieát taâm coù treân; taâm khoâng treân nhö thaät bieát taâm khoâng treân; cuõng khoâng ñaém tröôùc taâm aáy. Vì sao? Töôùng taâm aáy chaúng phaûi taâm, vì baát khaû tö nghì, vì töï taùnh khoâng, vì töï taùnh ly, vì töï taùnh voâ sanh. Khoâng nghó raèng: Ta ñöôïc trí chöùng tha taâm, ngoaïi tröø vì taâm Taùt-baø-nhaõ. Nhö vaäy, Xaù-lôïi-phaát! AÁy laø Boà-taùt ma-ha-taùt, khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät ñöôïc “trí chöùng Tha taâm thoâng”. Laïi Boà-taùt aáy duøng trí chöùng Tuùc maïng thoâng, nhôù laïi moät taâm ñeán traêm taâm, nhôù laïi moät ngaøy ñeán traêm ngaøy, nhôù laïi moät thaùng ñeán traêm thaùng, nhôù laïi moät naêm ñeán traêm naêm, nhôù laïi moät kieáp ñeán traêm kieáp, voâ soá traêm kieáp, voâ soá ngaøn kieáp, voâ soá traêm ngaøn kieáp, cho ñeán voâ soá traêm ngaøn vaïn öùc kieáp; ta ôû choã aáy coù hoï nhö vaäy, teân nhö vaäy, sanh nhö vaäy, aên nhö vaäy, ôû laâu nhö vaäy, soáng coù haïn nhö vaäy, soáng laâu nhö vaäy, thoï khoå vui nhö vaäy, ta cheát choã aáy sanh choã kia, cheát choã kia sanh

choã aáy, coù töôùng maïo, coù nhaân duyeân. Cuõng khoâng chaáp tröôùc tuùc maïng thoâng aáy. Vì vieäc tuùc maïng thoâng vaø thaân ta ñeàu khoâng theå coù ñöôïc, vì töï taùnh khoâng, vì töï taùnh ly, vì töï taùnh voâ sanh. Khoâng nghó raèng: Ta coù Tuùc maïng thoâng aáy, ngoaïi tröø vì taâm Taùt-baø-nhaõ. Nhö vaäy, Xaù-lôïi-phaát! AÁy laø Boà-taùt ma-ha-taùt khi haønh Baùt-nhaõ Ba- la-maät ñöôïc trí chöùng Tuùc maïng thoâng. Laïi Boà-taùt aáy duøng maét trôøi thaáy chuùng sanh khi cheát, khi sanh, ñoan chaùnh, xaáu xí, choã döõ, choã laønh, hoaëc lôùn, hoaëc nhoû, bieát chuùng sanh theo nghieäp nhaân duyeân; caùc chuùng sanh aáy thaønh töïu thaân aùc nghieäp, thaønh töïu khaåu aùc nghieäp, thaønh töïu yù aùc nghieäp, coá huûy baùng thaùnh nhaân; chòu nhaân duyeân taø kieán nhö vaäy, neân khi thaân hoaïi ñoïa vaøo trong ñòa nguïc aùc ñaïo. Caùc chuùng sanh aáy, thaønh töïu thaân thieän nghieäp, thaønh töïu khaåu thieän nghieäp, thaønh töïu yù thieän nghieäp, khoâng huûy baùng thaùnh nhaân; chòu nhaân duyeân chaùnh kieán nhö vaäy, neân khi maïng chung sanh vaøo thieän ñaïo, sanh coõi trôøi. Cuõng khoâng chaáp tröôùc Thieân nhaõn thoâng aáy, vì vieäc Thieân nhaõn thoâng vaø thaân ta, ñeàu khoâng theå coù ñöôïc, vì töï taùnh khoâng, vì töï taùnh ly, vì töï taùnh voâ sanh. Khoâng nghó raèng: Ta coù

Thieân nhaõn thoâng aáy ngoaïi tröø vì taâm Taùt-baø-nhaõ. Nhö vaäy, Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la- maät, ñöôïc trí chöùng Thieân nhaõn thoâng cuõng thaáy chuùng sanh trong möôøi phöông haèng haø sa theá giôùi sanh, cheát, cho ñeán sanh coõi trôøi. Boán thaàn thoâng kia cuõng nhö vaäy. Laïi Boà-taùt ma-ha-taùt aáy ñöôïc Laäu taän thoâng. Tuy ñöôïc Laäu taän thoâng, khoâng coøn rôi vaøo Thanh vaên, Bích-chi Phaät ñòa, cho ñeán khi chöùng Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, cuõng khoâng nöông dò phaùp, cuõng khoâng ñaém tröôùc Laäu taän thoâng aáy. Vì vieäc Laäu taän thoâng vaø thaân ta, ñeàu khoâng theå coù ñöôïc, vì töï taùnh khoâng, vì töï taùnh ly, vì tuï taùnh voâ sanh. Khoâng nghó raèng: Ta ñöôïc Laäu taän thoâng, ngoaøi tröø vì taâm Taùt-baø- nhaõ. Nhö vaäy, Xaù-lôïi-phaát! AÁy laø Boà-taùt ma-ha-taùt khi haønh Baùt-nhaõ Ba- la-maät ñöôïc trí chöùng Laäu taän thoâng. Xaù-lôïi-phaát! Nhö vaäy laø Boà-taùt ma-ha-taùt khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, ñaày ñuû Thaàn thoâng Ba-la-maät, ñaày ñuû Thaàn thoâng Ba-la-maät roài, taêng ích Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. LUAÄN: Nhö trong bieån lôùn coù voâ löôïng voâ soá caùc thöù ngoïc baùu, coù thöù coù theå saùt ñoäc, coù thöù coù theå ngaên quyû, coù thöù coù theå chöõa beänh, coù thöù coù theå tröø laïnh noùng, ñoùi khaùt, coù thöù coù theå theo yù muoán cuûa ngöôøi ñeàu caáp cho. Trong bieån Ñaïi thöøa cuõng nhö vaäy, coù caùc haïng Boà-taùt baûo;

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 40 318

coù Boà-taùt phaù ba aùc, coù Boà-taùt môû ba cöûa thieän, coù Boà-taùt sanh naêm maét, coù Boà-taùt tu Thaàn thoâng Ba-la-maät. Theá neân caùc Boà-taùt thöôøng laøm vieäc kyø ñaëc hy höõu; nhö quaùn töôùng nöôùc nhieàu töôùng ñaát ít, thì coù theå laøm ñaát rung ñoäng theo yù muoán, bieán moät thaân thaønh nhieàu thaân, nhieàu thaân thaønh moät, laøm buïi bay ñaày giöõa hö khoâng. Ngöôøi lìa duïc aáy, do nhaân duyeân phöôùc ñöùc, neân nhoùm caùc vi traàn laïi laøm ra nhieàu thaân, ñeàu gioáng nhö nhau. Coù ngöôøi noùi: haøng phi nhaân cung kính Boà-taùt ly duïc aáy, neân vaøo trong thaân Boà-taùt ñeå tuøy yù Boà-taùt muoán bieán hoùa gì cuõng bieán hoùa ñöôïc. Chuyeån luaân thaùnh vöông chöa ly duïc, coù ít phöôùc ñöùc maø quyû thaàn coøn bò sai khieán, huoáng gì ngöôøi ly duïc thöïc haønh voâ löôïng taâm. Laïi nöõa, taâm töôùng khoâng coù choã ôû, hoaëc trong hoaëc ngoaøi, hoaëc lôùn hoaëc nhoû, do söùc thieàn ñònh, neân taâm ñöôïc ñieàu nhu, choùng khaép trong caùc thaân roài trôû laïi cuõng choùng, ví nhö roàng ngaøn ñaàu, maét, tai ñeàu coù hai ngaøn, vaø coù ngaøn mieäng, maø taâm söû duïng cuøng trong moät luùc. Roàng vaø thaân thoâ coøn nhö vaäy, huoáng gì Boà-taùt. Coù ngöôøi noùi: Vieäc cuûa ngöôøi toïa thieàn, coù theá löïc khoâng theå nghó baøn, cho neân moät thaân laøm ra voâ löôïng thaân, voâ löôïng thaân laøm ra moät thaân. Vaùch ñaù khoâng ngaên ngaïi laø, quaùn töôùng vaùch ñaù nhö hö khoâng, buïi traàn xuyeân qua noù nhö coïc ñoùng vaøo ñaát. Ñi treân nöôùc laø, quaùn töôùng ñaát nhieàu, neân ñi treân nöôùc nhö treân ñaát; quaùn töôùng nöôùc nhieàu neân vaøo ñaát nhö nöôùc; quaùn töôùng löûa nhieàu neân thaân tuoân khoùi löûa. Sôø naém maët trôøi maët traêng laø, do söùc thaàn thoâng baát khaû tö nghì neân khieán tay ñuïng ñeán maët trôøi maët traêng; vì vaøo hoûa ñònh neân maët traêng khoâng theå laøm laïnh; vì vaøo thuûy ñònh neân

maët trôøi khoâng theå laøm noùng. Hoûi: Söùc thaàn thoâng aáy cho ñeán Töù thieàn, côù sao ñaây noùi chæ ñeán ngang phaïm thieân, thaân ñöôïc töï taïi? Ñaùp: Ñieàu aáy tröôùc ñaõ noùi. Phaïm thieân laø cöûa ban ñaàu, noùi Phaïm thieân laø ñaõ noùi heát thaûy coõi Saéc. Laïi ngöôøi ñôøi ñeàu quyù Phaïm thieân cho laø chuùa theá giôùi. Laïi Boà-taùt aáy khoâng muoán ôû coõi Duïc taâm taùn loaïn, thò hieän söï töï taïi aáy. Theá neân cho ñeán ngöôøi lìa duïc, ñeàu coù theå laøm ñöôïc. Töôùng traïng thaàn thoâng nhö vaäy, voâ löôïng voâ soá, vì ñeå cho deã hieåu, neân noùi moät vaøi ví duï. Caùc ngoaïi ñaïo ñoái vôùi thaàn thoâng naøy coù hai söï laàm: 1. Khôûi taâm chaáp ngaõ, cho ta laø coù theå khôûi leân vieäc aáy roài sanh taâm kieâu maïn. 2. Ñaém tröôùc thaàn thoâng aáy. Ví nhö ngöôøi tham ñaém chaâu baûo. Vì vaäy thaàn

thoâng cuûa ngoaïi ñaïo khoâng baèng thaàn thoâng cuûa thaùnh nhaân. Boà-taùt ñoái vôùi söùc thaàn thoâng aáy, bieát taát caû phaùp töï taùnh baát sanh, neân khoâng ñaém tröôùc, chæ töôûng nhôù trí nhaát thieát chuûng, ñeå ñoä chuùng sanh. Naêm thaàn thoâng kia cuõng nhö vaäy, ñuùng nhö phaùp phaân bieät, tröôùc noùi töôûng traïng noù, sau ñeàu noùi noù khoâng. Caùc nghóa khaùc cuûa Saùu thaàn thoâng, nhö ñaõ noùi ôû nghóa Naêm thaàn thoâng trong chöông Taùn thaùn Boà-taùt. Vì Saùu thaàn thoâng aáy laøm lôïi ích chuùng sanh raát lôùn, cho neân noùi ñaày ñuû thaàn thoâng nhö vaäy, thì taêng ích Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. KINH: Naøy Xaù-lôïi-phaát! Coù Boà-taùt ma-ha-taùt khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät an truù Thí Ba-la-maät, nghieâm tònh ñaïo Nhaát thieát chuûng trí, vì roát raùo khoâng, khoâng sanh taâm xan laãn. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Coù Boà-taùt ma-ha-taùt, khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la- maät, an truù trong Giôùi Ba-la-maät, nghieâm tònh ñaïo Nhaát thieát chuûng trí, vì roát raùo khoâng, toäi khoâng toäi, khoâng chaáp tröôùc. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Coù Boà-taùt ma-ha-taùt, khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät an truù Nhaãn Ba-la-maät, nghieâm tònh ñaïo Nhaát thieát chuûng trí, vì roát raùo khoâng, khoâng sanh taâm giaän. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Coù Boà-taùt ma-ha-taùt khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, an truù Tinh taán Ba-la-maät nghieâm tònh ñaïo Nhaát thieát chuûng trí, vì roát raùo khoâng, thaân taâm tinh taán, khoâng giaûi ñaõi. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Coù Boà-taùt ma-ha-taùt khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, an truù Thieàn Ba-la-maät, nghieâm tònh ñaïo Nhaát thieát chuûng trí, vì roát raùo khoâng, taâm khoâng loaïn khoâng meâ ñaém. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Coù Boà-taùt ma-ha-taùt, khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la- maät, an truù Baùt-nhaõ Ba-la-maät, nghieâm tònh ñaïo Nhaát thieát chuûng trí, vì roát raùo khoâng, khoâng sanh taâm si. Nhö vaäy, Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la- maät, an truù Saùu Ba-la-maät, nghieâm tònh ñaïo Nhaát thieát chuûng trí, vì roát raùo khoâng, vì khoâng ñeán khoâng ñi, vì khoâng cho khoâng nhaän, vì chaúng phaûi giôùi chaúng phaûi phaïm, vì chaúng phaûi nhaãn chaúng phaûi saân, vì chaúng sieâng chaúng löôøi, vì chaúng ñònh chaúng loaïn, vì chaúng trí chaúng ngu. Ñöông khi aáy Boà-taùt ma-ha-taùt khoâng phaân bieät boá thí khoâng boá thí, khoâng phaân bieät trì giôùi phaïm giôùi, nhaãn nhuïc saân nhueá, tinh taán giaûi ñaõi, ñònh taâm loaïn taâm, trí tueä ngu si, khoâng phaân bieät huûy baùng, phaù haïi, khinh maïn, cung kính. Vì sao?

Naøy Xaù lôïi-phaát! Vì trong voâ sanh

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 40 320

phaùp, khoâng coù ngöôøi thoï huûy, khoâng coù ngöôøi thoï haïi, khoâng coù ngöôøi thoï khinh maïn, cung kính. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät ñöôïc caùc coâng ñöùc nhö vaäy, haøng Thanh vaên, Bích-chi Phaät khoâng coù ñöôïc. Ñöôïc coâng ñöùc aáy ñaày ñuû, thaønh töïu chuùng sanh, nghieâm tònh Phaät ñoä, ñöôïc Nhaát thieát chuûng trí. LUAÄN: Boà-taùt aáy khi môùi phaùt taâm, haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, laàn löôït tu caùc coâng ñöùc khaùc nhö Thí Ba-la-maät... Boà-taùt an truù Thí Ba-la- maät, tu söûa ñaïo Nhaát thieát chuûng trí, quaùn taát caû phaùp roát raùo khoâng, khoâng sanh taâm xan tham, do hai vieäc aáy neân môû ñaïo Nhaát thieát chuûng trí. Vì sao? Vì trong roát raùo khoâng, khoâng coù xan tham; coäi goác xan tham döùt, neân ñaày ñuû Thí Ba-la-maät; ñaày ñuû Thí Ba-la-maät neân trang nghieâm Baùt-nhaõ Ba-la-maät; cho ñeán Baùt-nhaõ Ba-la-maät roát raùo khoâng, neân thöôøng khoâng sanh taâm si. Vì sao? Vì trong ñaây Phaät töï noùi: Taát caû phaùp khoâng ñeán khoâng ñi, khoâng cho khoâng nhaän, cho ñeán khoâng trí khoâng ngu. Hoûi: Neáu quaùn ñöôïc nhö vaäy maø haønh Saùu Ba-la-maät thì ñöôïc lôïi ích gì? Ñaùp: Trong ñaây Phaät töï noùi: Boà-taùt aáy khoâng nghó raèng, coù boá thí hay khoâng boá thí, neáu nghó coù boá thí thì rôi vaøo phaùp hö doái. Laïi neáu chaáp vieäc boá thí, thì taâm sanh kieâu maïn; neáu nghó khoâng coù boá thí, thì rôi vaøo taø kieán. Luaän veà boá thí laø cöûa ngoû ban ñaàu trong Phaät phaùp, côù sao noùi khoâng? Cho ñeán khoâng nghó raèng coù ngu si coù trí tueä. Ngöôøi aáy nhö nuùi Kim-cang, gioù thoåi boán phía khoâng laøm lay ñoäng ñöôïc. Boà-taùt aáy luùc baáy giôø neáu coù ai nhieác maéng hay khen ngôïi, taâm khoâng ñoåi khaùc. Vì sao? Vì trong ñaây Phaät töï noùi: Trong voâ sanh phaùp, khoâng coù ngöôøi maéng, khoâng coù ngöôøi haïi, khoâng coù ngöôøi cung kính. Haøng tu haïnh Thanh vaên, Bích-chi Phaät, khoâng coù taâm töø bi saâu xa, neáu gaëp ngöôøi gia haïi thì hoaëc im laëng hoaëc traùnh xa. Boà-taùt thì khoâng nhö vaäy, caøng gia taâm töø xem ñoù nhö con, phöông tieän ñoä noù, theá neân hôn taát caû Thanh vaên, Bích-chi Phaät, naêng giaùo hoùa heát thaûy chuùng sanh. Vì coù phöông tieän nhaãn nhuïc töø bi saâu xa, vì nhaân duyeân cuûa nghieäp tuøy thuaän thanh tònh, neân coù theå trang nghieâm tònh Phaät ñoä. Ñaày ñuû phaùp aáy, neân khoâng bao laâu seõ ñöôïc trí nhaát thieát chuûng. KINH: Laïi nöõa, Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, sanh taâm bình ñaúng ñoái vôùi taát caû chuùng sanh; sanh taâm bình ñaúng ñoái vôùi taát caû chuùng sanh roài, ñöôïc taát caû caùc phaùp bình ñaúng; ñöôïc taát caû caùc phaùp bình ñaúng roài, an laäp taát caû chuùng sanh trong caùc phaùp

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 40 321

bình ñaúng. Boà-taùt ma-ha-taùt aáy, hieän ñôøi ñöôïc möôøi phöông chö Phaät nhôù nieäm, cuõng ñöôïc taát caû Boà-taùt, Thanh vaên, Bích-chi Phaät nhôù nieäm. Boà-taùt aáy taïi choã sanh ra, maét khoâng thaáy saéc khoâng öa, cho ñeán yù khoâng bieát ñeán phaùp khoâng öa. Nhö vaäy, Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt haønh

Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng giaûm suùt ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. LUAÄN: Neáu Phaät daïy roäng töôùng traïng caùc Boà-taùt, thì cuøng kieáp khoâng heát, nay Phaät ôû cuoái phaåm naøy löôïc noùi töôùng aáy, töôùng aáy laø sôû haønh chung cuûa caùc Boà-taùt, ñoù laø ñaïi töø bi, baét ñaàu phaùt taâm ñoä heát thaûy chuùng sanh, hoïc taâm bình ñaúng quaùn chuùng sanh cuûa chö Phaät, heát thaûy phaùp töï taùnh khoâng. Do nhaân duyeân nhö vaäy, sanh taâm bình ñaúng ñoái vôùi taát caû chuùng sanh; ñöôïc taâm bình ñaúng aáy roài, ñöôïc taát caû caùc phaùp bình ñaúng. Taát caû phaùp bình ñaúng laø nhö tröôùc noùi nghóa chuùng sanh bình ñaúng, phaùp bình ñaúng; nay laïi noùi theâm: thöông xoùt boán loaøi chuùng sanh, nhaát taâm muoán cho lôïi ích, goïi laø chuùng sanh bình ñaúng. Quaùn boán nieäm xöù cuõng khoâng thaáy thaân, goïi laø phaùp bình ñaúng. Caùc boán phaùp nhö boán chaùnh caàn... cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa, nghó ñeán chuùng sanh trong naêm ñöôøng ñeàu chìm ñaém trong giaø, beänh, cheát, voâ thöôøng, goïi laø chuùng sanh bình ñaúng. Thöïc haønh Naêm caên: tinh, taán... hoaëc naêm thaàn thoâng, nhaát taâm muoán ñoä chuùng sanh, aáy goïi laø phaùp bình ñaúng. Laïi nöõa, ñoái vôùi chuùng sanh thöïc haønh phöôùc nhaãn nhuïc, töø bi, coâng ñöùc voâ löôïng; coâng ñöùc voâ löôïng neân taâm nhu nhuyeán, taâm nhu nhuyeán neân mau ñöôïc thieàn ñònh; tu thieàn ñònh neân taâm nhö yù ñieàu nhu; taâm nhö yù ñieàu nhu neân phaù töôùng daøi, ngaén, nam, nöõ, traéng, ñen cuûa theá gian vaøo phaùp nhaát töôùng, ñoù laø voâ töôùng. Ñöôïc phaùp bình ñaúng roài, laøm cho heát thaûy chuùng sanh ñöôïc phaùp bình ñaúng. Boà-taùt aáy ñöôïc hai bình ñaúng, thaønh töïu voâ löôïng phöôùc ñöùc, trí tueä, neân ñöôïc quaû baùo hieän taïi laø ñöôïc chö Phaät nhôù nieäm, ñöôïc caùc ngöôøi khaùc nhôù nieäm. Vì öa ñaém maø sanh nhôù nieäm ñeàu laø hö voïng, chæ coù chö Phaät nhôù nieäm, aáy laø thaät nhôù nieäm, vì khoâng öa ñaém. Ngöôøi aáy, chö Phaät coøn aùi nieäm, huoáng gì Thanh vaên, Bích-chi Phaät, Boà-taùt? Thanh vaên, Bích-chi Phaät laø ngöôøi döùt kieát söû coøn aùi nieäm, huoáng gì ngöôøi phaøm phu chöa lìa duïc? Boà-taùt do nhaân duyeân phöôùc ñöùc sanh ra, neân quaû baûo ñôøi nay voâ löôïng nhö vaäy, ñôøi sau ôû choã sanh ra, maét troïn khoâng thaáy aùc saéc. AÙc

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 40 322

saéc laø saéc, thanh, höông, vò, xuùc, phaùp laøm phaùt sanh khoå thoï, cho ñeán laøm phaùt sanh taâm öu naõo. Nhö trôøi Luïc duïc, saùu caên ñoái vôùi thöù duïc tònh dieäu, tuøy yù hoan hyû. Chuùng sanh troàng moät ít phöôùc ñöùc, coøn ñöôïc sanh ôû coõi trôøi nhö vaäy, huoáng gì Boà-taùt coù phöôùc ñöùc, thaät trí tueä voâ löôïng voâ bieân, laïi ñöôïc möôøi phöông chö Phaät vaø caùc Hieàn thaùnh nhôù nieäm! KINH: Khi thuyeát phaåm Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy, ba traêm Tyø-kheo töø choã ngoài ñöùng daäy, laáy aùo ñang maëc daâng Phaät, phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Khi aáy Phaät mæm cöôøi, aùnh saùng nhieàu maøu töø trong mieäng phoùng ra. Tueä maïng A-nan töø toøa ñöùng daäy, söûa aùo chaáp tay, chaân beân höõu quyø saùt ñaát baïch Phaät raèng: Nhaân duyeân gì Phaät mæm cöôøi? Phaät baûo A-nan: Ba traêm Tyø-kheo aáy töø ñaây veà sau saùu möôi moát kieáp seõ laøm Phaät, ñeàu hieäu laø Ñaïi töôùng. Ba traêm Tyø-kheo aáy boû thaân naøy, seõ sanh

vaøo nöôùc Phaät A-suùc, vaø saùu vaïn Thieân töû coõi Duïc ñeàu phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, xuaát gia thaønh Phaät ñaïo, trong phaùp cuûa Phaät Di-laëc. Luùc aáy do oai thaàn cuûa Phaät, boán boä chuùng ôû taïi choã maø thaáy möôøi phöông, moãi phía coù ngaøn Phaät, möôøi phöông theá giôùi aáy nghieâm tònh, theá giôùi Ta-baø naøy khoâng saùnh kòp. Baáy giôø möôøi ngaøn ngöôøi phaùt nguyeän: Chuùng con tu haïnh nguyeän thanh tònh, do haïnh nguyeän thanh tònh, seõ sanh ñeán theá giôùi Phaät kia. Khi aáy Phaät bieát thaân taâm caùc thieän nam töû aáy, neân laïi mæm cöôøi, aùnh saùng nhieàu maøu töø trong mieäng phoùng ra. A-nan söûa aùo chaáp tay baïch Phaät: Nhaân duyeân gì Phaät mæm cöôøi? Phaät baûo A-nan: OÂng thaáy möôøi ngaøn ngöôøi aáy chaêng? A-nan thöa: Daï thaáy. Phaät daïy: Möôøi ngaøn ngöôøi aáy meänh chung ôû ñaây, seõ sanh ñeán theá giôùi kia, khoâng bao giôø lìa chö Phaät, sau seõ thaønh Phaät, hieäu laø Trang Nghieâm Vöông. LUAÄN: Hoûi: Chö Phaät kieát giôùi Tyø-kheo ba y khoâng ñöôïc thieáu, sao caùc Tyø-kheo naøy phaù Giôùi Ba-la-maät maø thöïc haønh Thí Ba-la-maät? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi: Phaät Thaønh ñaïo sau möôøi hai naêm môùi kieát giôùi, luùc Tyø-kheo aáy thí y thì chöa kieát giôùi. Coù ngöôøi noùi: Tyø-kheo aáy coù y tònh thí, sanh taâm nghó mình seõ vaãn thoï duïng cho neân thí. Coù ngöôøi noùi: Caùc Tyø-kheo aáy bieát nhieàu hieåu nhieàu, lieàn coù theå nhaän ñöôïc y laïi, chöù vieäc khoâng ñeå qua ñeâm.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 40 323

Laïi coù ngöôøi noùi: Caùc Tyø-kheo aáy nghe Phaät daïy veà caùc Boà-taùt haønh Thí Ba-la-maät, coù theá löïc cuûa coâng ñöùc voâ löôïng. ñöôïc cuøng vôùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät töông öng, neân taâm raát vui möøng nhaûy nhoùt, lieàn laáy y thí, khoâng coøn nghó gì khaùc, khoâng coá yù phaù giôùi. Laïi nöõa, caùc Tyø-kheo bieát Phaät phaùp roát raùo khoâng, khoâng chaáp tröôùc, döùt phaùp aùi, vì theo theá ñeá neân kieát giôùi, chaúng phaûi vì ñeä nhaát nghóa ñeá. Caùc Tyø-kheo aáy theo Phaät nghe ñeä nhaát nghóa ñeá, vaø saùu Ba- la-maät boá thí... nghe caùc Boà-taùt coù ñaïi oai löïc, thöôøng nghó chuùng sanh bò caùc phieàn naõo che laáp, khoâng theå ñöôïc coâng ñöùc nhö Boà-taùt aáy, neân sanh taâm ñaïi bi, vì chuùng sanh maø phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, vì vaäy laáy y boá thí. Neáu ngöôøi vì tham duïc, saân nhueá, sôï haõi, taø kieán, khoâng coù taâm cung kính, khinh lôøi Phaät maø khoâng chaáp trì, aáy môùi goïi laø phaù giôùi. Caùc Tyø-kheo naøy ñeàu khoâng coù taâm ñoù, theá neân khoâng coù toäi phaù giôùi. Hoûi: Phaät vì sao mæm cöôøi? Ñaùp: Cöôøi coù nhieàu thöù: Coù ngöôøi thaáy vieäc ca muùa neân cöôøi, coù ngöôøi trong loøng saân nhueá neân cöôøi, coù ngöôøi kieâu maïn neân cöôøi, coù ngöôøi khinh vaät neân cöôøi, coù ngöôøi vieäc laøm xong vui möøng neân cöôøi, coù ngöôøi thaáy laøm vieäc khoâng neân laøm neân cöôøi, coù ngöôøi trong loøng doái traù nhöng ngoaøi döông baøy laønh toát neân cöôøi, coù ngöôøi thaáy vieäc hy höõu neân cöôøi, nay Phaät thaáy Tyø-kheo ñem moät aùo Ca-sa boá thí, trong töông lai seõ ñöôïc thaønh Phaät, laø vieäc hy höõu, cho neân cöôøi. Hoûi: Sao A-nan thöôøng hoûi Phaät vì sao cöôøi maø caùc Tyø-kheo khaùc khoâng hoûi? Ñaùp: Caùc Tyø-kheo aáy khoâng gaàn guõi Phaät, laïi coù taâm kính sôï nhieàu, khoâng daùm töï hoûi. A-nan kheùo

bieát töôùng ngöôøi, bieát yù caùc Tyø-kheo. Laïi thaáy Phaät cöôøi, nghi neân nghó raèng: Phaät khoâng coù töôùng chuùng sanh, khoâng coù töôùng phaùp, bieát ba coõi nhö moäng nhö huyeãn, nay coù vieäc gì coù theå laøm cho Phaät cöôøi? Phaät nhö nuùi chuùa Tu-di, ñaïi ñòa, ñaïi haûi, khoâng vì nhaân duyeân nhoû maø lay ñoäng. Vì vaäy neân hoûi nhaân duyeân vì sao cöôøi. Phaät baûo A-nan: Nghieäp nhaân duyeân vaø quaû baùo töông tuïc, baát khaû tö nghì, ba traêm Tyø-kheo aáy sau saùu möôi moát kieáp, seõ ñöôïc laøm Phaät, hieäu Ñaïi töôùng (khi boá thí duøng tay ñöa vaät thí leân laøm daáu hieäu, nhaân ñoù ñaët teân - ND). Trong saùu möôi moát kieáp, ngöôøi aáy lôïi caên, gaëp Phaät thuyeát phaùp, nhôø cuøng Baùt-nhaõ Ba-la-maät töông öng, neân ngöôøi aáy choùng thaønh Phaät.

Caùc Tyø-kheo aáy vì chöa ñöôïc Thieân nhaõn, töï nghi khoâng bieát seõ sanh choã naøo, sôï khoâng theå nhoùm caùc coâng ñöùc, khoâng ñöôïc ñeán ñaïo. Theá neân Phaät daïy: Boû thaân aáy seõ sanh theá giôùi Phaät A-suùc. Saùu vaïn Thieân töû coõi Duïc, chaéc chaén laø coù nhaân duyeân phöôùc ñöùc chung trong ñôøi tröôùc, neân cuøng naêm traêm Tyø-kheo, ñoàng phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Laø nhöõng ngöôøi ñaùng ñöôïc Di-laëc ñoä, neân Phaät thoï kyù hoï seõ xuaát gia vaøo thôøi Phaät Di-laëc. Nay Phaät thoï kyù caùc Tyø-kheo sanh vaøo theá giôùi A-suùc, neân moïi ngöôøi ñeàu muoán thaáy theá giôùi thanh tònh cuûa chö Phaät. Theá neân Phaät laøm cho ñaïi chuùng thaáy khaép möôøi phöông moãi phöông coù ngaøn Phaät. Boán chuùng aáy thaáy theá giôùi Phaät thanh tònh trang nghieâm, thaáy thaân chö Phaät lôùn hôn nuùi Tu-di, coù ñaïi chuùng Boà-taùt moät ñôøi boå xöù vaây qua- nh, duøng phaïm aâm thaáu suoát voâ löôïng voâ bieân theá giôùi, moãi vò töï laøm heøn moïn thaân mình. Vì thöông xoùt chuùng sanh, maø caàu voâ löôïng Phaät phaùp, phaùt nguyeän sanh vaøo theá giôùi Phaät kia. Nhö noùi trong chöông Thanh tònh theá giôùi haïnh nguyeän. Nhaân duyeân cöôøi, nhö tröôùc ñaõ noùi. Möôøi ngaøn ngöôøi aáy, meänh chung ôû ñaây, seõ sanh vaøo nöôùc kia. Khi sanh vaøo nöôùc kia, do nhaân duyeân haïnh nghieäp ñaày ñuû, neân ôû nôi ñoù chöùa nhoùm voâ löôïng phöôùc ñöùc saâu daøy, troïn khoâng xa lìa chö Phaät. Do thaáy caùc theá giôùi Phaät trang nghieâm maø phaùt taâm, neân hieäu laø Trang Nghieâm Vöông Phaät.

----------o0o----------

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.